

ЗЕЛЕНИЧЕ НА ОСТРОЗУБУ ИПАК ЦВЕТА

10.06.1994. Острозуб

1. Како смо открили да зелениче на Острозубу цвета

Маја месеца 1983. године интензивно су вођени разговори о посети Острозубу, веома занимљивом локалитету у југоисточној Србији, са студентима биологије ПМФ из Приштине и студентима технологије Технолошког факултета из Лесковца. Циљ екскурзије био је упознавање биљног света Острозуба и упознавање са веома занимљивом ботаничком реткошћу ендемо-реликтом *Prunus laurocerasus* L. у народу познатом као зелениче. Договорено је да студенти из Приштине дођу у петак 20. маја у Лесковац, да их на ноћење приме студенти из Лесковца, а да се на Острозуб иде у суботу 21. маја.

Договорено и учињено. У суботу мала експедиција са професором Новицом Ранђеловићем кренула је старомодним али употребљивим, некомфорним (комфор нису очекивали на овој релацији) аутобусом пут Рупља. Аутобус је свратио у Грделицу и Предејане и за око 2 сата вожње стигао у Рупље, место одакле је требала да крене ова мала експедиција природњака и ботаничара. У Рупљу су се студенти окрепили соковима у месној продавници, па је експедиција кренула пут Острозуба и Бистрице. Тамо се наине налазио локалитет са зеленичетом у једној ували на северној страни Острозуба а ниже од села Бистрица. Студенти су весело жагорили берући мајско цвеће за хербаријум, уживајући у мајском шаренилу Острозуба. По сунчаном и прекрасном времену експедиција се приближавала Острозубу где живи надасве стара (реликтна) и ретка (ендемична) биљка.

Професор је својим студентима и раније, а и успут говорио о томе како је зелениче откривено пре око сто година, колико је оно интересантно за науку као ендемо-реликт (ретка стара биљка), ко је све писао о том раритету (реткости), а посебно је потенцирао питање стерилности острозубске популације и својим слушаоцима преносио мишљење многих научника зашто зелениче

не цвета. Слуштајући се низ падине Острозуба нису ни приметили да се су већ приближили Зеленичу. И заиста, пред њима се указа диван приказ: прекрасни жбунови ове зимзелене и за ово поднебље ретке биљке. Али шта је то бело по гранама? Тада професор рече: "Децо, причао сам вам читаво време да зелениче на Острозубу не цвета, зелениче ме је демантовало, оно ЦВЕТА, али ви имате ту срећу да учествујете у једном научном открићу да зелениче на аутохтоном станишту цвета. Ми смо данас први из научног света који се бави овом биљком (а можда и нисмо) који смо видели да она на Острозубу цвета. Кажем можда и нисмо први јер мештани вероватно нешто више о томе знају!"

Одмах након силаска са Острозуба проширила се вест да "зелениче на Острозубу цвета." О томе су одмах обавештени истраживачи из југоисточне Србије, а професор

Новица Ранђеловић је одмах преузео кораке да једна експедиција истраживача посети Острозуб и да се позабави овом изненадном појавом. Јер, читава једна плејада ботаничара од чувеног Панчића, (корифеја српске ботанике), па до данашњих ботаничара расправља око сто година зашто зелениче на Острозубу не цвета, а данас једноставно цвета. када је професор Новица показао цветале хербарске примерке професору Милораду М. Јанковићу, познатом екологу, овај је рекао: то су узорци из парка. Није веровао ни он ни многи после њега.

Професор Новица је одмах формирао експедицију коју су сачињавали ботаничари: Видак Јовановић, Властимир Стаменковић, Миодраг Ружић, Владимир Ранђеловић, геоморфолог Живорад Мартиновић, природњак Спас Сотиров и аматер ботаничар Давид А. Хисл. Ова експедиција ће већ следеће недеље посетити Острозуб и детаљно се позабавити изненадном појавом.

У следећем броју: ЕКСПЕДИЦИЈА НА ОСТРОЗУБУ

10.06.1994. Острозуб